

žalobkyně byla v prodlení se splátkami, zmocnila prodávající firma žalovaného, aby si šicí stroj od žalobkyně odebral, a když tak žalovaný učinil, prodala mu firma Alfréd W. onen stroj za 898 Kč 90 h. Tvrdíc, že ani uvedená firma ani žalovaný nebyli oprávněni odebrati jí proti její vůli dotčený stroj, ježto jí prodávající firma nevrátila to, co do té doby zaplatila na splátkách, domáhá se žalobkyně na žalovaném vydání odňatého jí šicího stroje. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V souzené věci nejde o žalobu pro rušenou držbu podle § 346 obč. zák. ani o žalobu o odškodnění, o němž mluví dotčené ustanovení, nýbrž o petitorní žalobu na vrácení šicího stroje, jež žalovaný žalobkyni proti její vůli odebral. Proto není rozhodující, že žalobkyně měla pokojnou držbu sporného šicího stroje, která byla svémocným činem (§ 19 obč. zák.) žalovaného porušena, nýbrž jediné rozhodující jest otázka, zda žalobkyně má proti žalovanému právní — petitorní — nárok na vydání stroje, jehož se v žalobě domáhá. Dovolání uplatňuje v té příčině již jen, že žalobkyně, třebaže se nestala ještě vlastnící šicího stroje a třebaže prodatel pro prodlení v zaplacení splátek odstoupil od kupní smlouvy, měla podle zákona o splátkových obchodech nárok na držbu a užívání šicího stroje, dokud prodatel jí nevrátil splátky, jež za stroj již zaplatila. Leč pouhé právo žalobkyně, věc zadržeti a jí užívati, jež má dovolání na mysli, není právem věcným, jež může býti porušeno i třetím, jenž není se žalobkyní v právním poměru, nýbrž jen nárokem obligačním z kupní smlouvy, jehož dodržení se žalobkyně může domáhati jen na prodateli, nikoliv na žalovaném, který jí z oné kupní smlouvy není zavázán, a to tím méně, že žalovaný jednal jen jako zmocněnec prodatele. Dovolání lze odkázati též na plenární rozhodnutí č. 11674 Sb. n. s., v němž nejvyšší soud zevrubně odůvodnil, že také nájemce (pachtýř) může hájiti své nájemní (pachtovní) právo žalobou jen proti pronajímateli (propachtovateli), nikoliv však proti třetímu, jenž mu zadržuje najatou (pachtovanou) věc nebo ho jiným způsobem ruší v nájemním (pachtovním) užívání. Úvahy, z nichž nejvyšší soud v právě uvedeném rozhodnutí vycházel, platí obdobně i v souzené věci, ježto jde rovněž jen o obligační nárok proti prodateli, nikoliv o absolutní právo věcné.

Čís. 16683.

Předpoklady nabytí soukromoprávní služebnosti pro obec vydržením.

Z toho, že se po určitém pozemku kdokoliv procházel, nelze vyvozovati výkon služebnosti pro obec, nýbrž jen výkon obecného (veřejného) užívání. Ani v tom, že se obecní výbor usnesl, že se obec bude

brániti všemi prostředky proti jakémukoliv omezení užívání pozemku obyvatelstvem obce a že se obec s vlastníkem pozemku dohodla o udržování a hlídání pozemku, se neprojevuje úmysl obce potřebný k vydržení služebnosti jako práva soukromého.

(Rozh. ze dne 1. února 1938, Rv I 421/37.)

Žalující obec F. se na žalované akciové společnosti domáhá žalobou výroků, a) že jí a jejím obecním příslušníkům přísluší právo užívati cest č. kat. 3751/2 a 3751/v k procházkám a parcel č. kat. 46, 47, 48, 49, 50 a 38/2 v F. k zotavení pro občany, po cestách č. kat. 3751/2 a 3751/3 se procházeti, užívati tam postavených laviček a při tom se těšiti z pohledu na krajinné krásy parku na parcelách č. kat. 46, 47, 48, 49, 50 a 38/2 v F., že žalovaná není oprávněna změnit tyto části t. zv. Tiergarten v jejich vlastnostech jakožto parku, b) že žalovaná jest povinna uznati tato práva a svoliti k jejich knihovnímu vkladu na parcely č. kat. 46, 47, 48, 49, 50 a 38/2 a 3751/2 a 3751/3 v F-ské pozemkové knize vl. č. 3314 ve prospěch obce F. Nižší soudy uznaly podle žaloby, soud první stolice z těchto důvodů: Jest nesporné, že pozemkové parcely č. kat. 40, 46, 47, 48, 49, 50, 38/2 a 3751 v kat. území F., zapsané v zemských deskách, byly dříve vlastnictvím majitele panství Ervína N.-R., že uvedené parcely byly roku 1925 státním pozemkovým úřadem vyňaty ze záboru, avšak s podmínkou, že budou udržovány jako sad a že budou obecenstvu přístupné. Z rozhodnutí pozemkového úřadu z 23. října 1931 jest viděti, že státní pozemkový úřad dal souhlas k prodeji parcely č. 50 a části parcely č. 3751 pod podmínkou, že se kupec písemně zaváže, že bude udržovati koupené parcely jako sad, že jejich kulturu nezmění, že je nezastaví a že starých stromů na těchto parcelách bude šetřiti, ale že neurčil podmínku, že tyto plochy musí býti obecenstvu přístupné, že však žalovaná společnost dala takovéto prohlášení. Kupní smlouvou z 28. července 1928 jest zjištěno, že žalovaná koupila od Ervína N.-R. mimo jiné i pozemkové parcely č. kat. 40, 46, 47, 48, 49, 50, jeden díl parcely č. 38, označený 38/2, a díly parcely 3751, označené 3751/2 a 3751/3 v tom stavu, v jakém byly v době podpisu tržní smlouvy, a že tato smlouva byla státním pozemkovým úřadem 26. března 1932 schválena. Dále soud zjistil, že obory tak zv. Tiergarten v F., k níž patří i parcely shora uvedené, užívali obyvatelé žalující obce již více než 40 a 50 let jako parku k procházkám a zotavení, že přístup tam nebyl omezen jen na obyvatelstvo žalující obce, poněvadž se nekonala kontrola návštěvníků řečené obory, že příchod do obory ve dne nikdy nebyl uzavřen, zato však že byl uzavřen po určitou dobu v noci a že až do roku 1930 u vchodu do obory nebo v oboře samé nikdy nebyla žádná tabule, že vstup do zahrady byl povolen jen do odvolání, že také vstup tam nebyl nikomu zamezován, že však sad byl doporučen ochraně obecenstva a nesměl býti znečišťován. Dále jest zjištěno zejména protokoly o sedění

obecního výboru žalující obce z 31. července 1885 a z 5. srpna 1892, že panství f-ské roku 1885 zamýšlelo zavíratí oboru na noc, že se však žalující obec proti tomu ohradila a usnesla se chrániti dosavadní právní stav o užívání obory obyvatelstvem f-ským proti jakémukoliv omezení vlastníkem všemi zákonnými prostředky, že obecní výbor f-ský se dále 5. července 1892 usnesl, že přijme nabídku tehdejšího majitele panství, že ten oboru zkrášlí, lavičky tam postaví a obci bude platiti roční příspěvek 200 zl., když obecní zastupitelstvo převezme závazek, že bude hlídati sad a že bude souhlasiti s návrhem, aby obora v určitou hodinu za souhlasu obou stran na noc byla zavírána, a že tato úmluva může býti oběma stranami na půl roku vypověděna. Po roce 1902 byla obora určitou dobu hlídána zaměstnanci panství, panství také na noc oboru zavíralo, že užívání trávníku a chůzí mimo cesty nikdy nebylo dovoleno, že nějakou dobu panství cesty udržovalo, že však později udržování prováděl někdo jiný. Obec jako právnická osoba nabývá držby držením svých zástupců, tedy držením starostovým a obecního zastupitelstva. Poněvadž v souzeném případě jde o právo, které podle své povahy jest vykonáváno větším počtem osob, jest nutno držební jednání obecních příslušníků pokládati za držební jednání obce. Že obecní zastupitelstvo mělo úmysl vykonávati držbu resp. držení vykonávané obecními příslušníky pokládati za vlastní, jest viděti z usnesení obecního výboru z roku 1885 a 1892. Obecní zastupitelstvo si tedy nárok na to, aby se obyvatelstvo f-ské mohlo procházeti v oboře, činilo pro sebe, tudíž i pro své obecní příslušníky a ne snad pro veřejnost. Že obecní příslušníci F. nevykonávali právo užívání uvedené obory jako sadu snad výprosou na povolení majitele pozemku, vyplývá ze shora dotčených zjištění. Nikdo ze starých pamětníků, z nichž některým jest přes 60 a 70 let, neviděl nějakou tabuli, že by vstup byl povolen pouze do odvolání. Jen dva ze svědků viděli prý u jednoho vchodu tabuli s uvedeným nápisem. Jest však zcela nepravděpodobné, že by ostatních 17 svědků takovou tabuli přehlédlo, je také zcela nepravděpodobné, že by sta jiných návštěvníků takovou tabuli nespatrio, neboť by se byla žalující obec, kdyby taková tabule byla přibita a kdyby takto byl učiněn zásah do práv obce, na něž si obec již v roce 1885 činila nárok, proti tomu bránila, když mezi těmito návštěvníky obory byli také lidé, kteří ještě věděli o pokusech z roku 1885, a jako právní zástupci obce resp. obecní radové byli by se zajisté cítili povoláni k tomu, aby upozornili obecní zastupitelstvo na tyto zásahy. Roku 1885 nebylo zřízeno žalující obci f-ské snad odvolatelné právo užívati T. jako sadu, nýbrž onou úmluvou nastala souhlasná úprava výkonu práva žalobkyně a tato úmluva měla býti také oběma stranami na půl roku vypověditelná a byla také asi po 10 letech panstvím vypověděna. Z této úmluvy jest jasně viděti, že panství f-ské již tehdy právo žalující obce k užívání T. k procházkám pro obyvatelstvo uznalo a pustilo se do úpravy výkonu onoho práva. Postavení tabule se zákazem u jednoho vchodu roku 1930 jest pro souzený spor bez významu, protože tabule byla postavena na

pozemku N-ova panství a ne na pozemku žalované společnosti a také ne žalovanou samou, nýbrž N-ovým panstvím. Kromě toho tento zásah do práv obce byl ihned násilně odstraněn. Proti postavení tabule se zákazem žalovanou společností se v roce 1932 žalobkyně bránila podáním žaloby pro rušenou držbu a v tom sporu též prokázala svou poslední pokojnou držbu. Žalobkyně činí nárok pro sebe a pro své příslušníky obecní na schůzi po cestách parcel č. 3751/2 a 3751/3 a na užívání ostatních uvedených parcel k zotavení pro své obecní příslušníky, na procházky po oněch cestách, na užívání tam postavených laviček a na požitky z pohledu na krásy sadu na těchto parcelách, tedy jinými slovy na užívání obory, pokud patří žalované společnosti, a to jako sadu. Toto právo jest nepravdělnou služebností podle § 479 obč. zák. Také Krainz-Ehrenzweig označili ve svém Systému soukromého práva v § 257, že právo na zveřejnění soukromého sadu jest nepravdělnou služebností. Žalovaná namítá jen to, že když již k označené oboře, tedy k soukromému pozemku vzniklo cizí právo dlouhodobým užíváním třetí osoby, že toto právo může býti pouze veřejným užíváním, poněvadž ne zákonní zástupcové žalující obce, nýbrž veřejnost vykonávala ono právo vstupovati do obory a užívati oné obory jako parku a že to právo veřejného užívání jest veřejným právem a ne soukromým právem, že jednání a rozhodování o tom nepřísluší řádným soudům, nýbrž správním úřadům. Bylo právě shora uvedeno, že obec podle povahy tohoto práva nemohla toto právo vykonávati svými zákonnými zástupci, nýbrž jen veškerenstvem svých obecních příslušníků. Obec však jako právnická osoba si činila nárok na toto právo pro své obecní příslušníky a bránila se proti zásahu do něho a jednala o úpravě výkonu tohoto práva s vlastníkem pozemku. Obec si ani nečiní nárok na ono právo jako na veřejné užívání, nýbrž jako na soukromoprávní služebnost. Proto o něm má rozhodovati soud a řádný pořad práva jest přípustný pro souzený spor. Již ze způsobu odůvodnění tohoto práva jest viděti, že nejde o veřejné užívání, které může vzniknouti věnováním majitele, ale které nemůže vzniknouti cestou soukromého vydržení, nýbrž o služebnost, tedy o institut práva soukromého. Nepopírá se, že na soukromém pozemku jest možný institut veřejnoprávního obecního užívání, zkoumati však, zda u obory, o niž jde, vzniklo veřejné užívání, nebylo předmětem souzeného sporu, jenž se má omeziti na zjištění, zda byla vydržením založena soukromoprávní služebnost, či nikoli.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu.

D ů v o d y:

Oba nižší soudy zamítly souhlasnými formálními usneseními do rozsudečného výroku pojatými námitku nepřipustnosti pořadu práva žalovanou stranou vznesenou (§ 41 j. n.), takže dovolací soud nemůže již tuto otázku přezkoumávati ani s hlediska zmatečnosti.

Žalobkyně opírá svůj žalobní nárok o to, že obora, o kterou jde, byla v celém své rozsahu před více než sto lety svým tehdejším vlastníkem veřejnému užívání (Verkehr) obecními příslušníky věnována a že cest, jež byly obcí udržovány, bylo od té doby nepřetržitě užíváno veškerým obecním stvem v F. jak k procházkám, tak i k zotavení, že obec obstarávala hlídku v oboře a že obora zůstala všeobecnému užívání nepřetržitě přístupná i proti vůli dočasného vlastníka obory a žalované jakožto nynější vlastnice parcel v rozsudečném výroku uvedených a že tedy obec po dobu více než 70 let vykonávala svými občany zažalovaná práva na jmenovaných parcelách, takže jich nabyla obec a její obecní příslušníci vydržením.

Nižší soudy zjistily, že přístup do obory, k níž patří parcely v rozsudečném výroku uvedené, nebyl omezen jen na obyvatelstvo obce F., poněvadž se nekonala kontrola návštěvníků obory, že příchod do obory ve dne nikdy nebyl uzavřen a že také vstup tam nebyl nikomu zamezován; dále bylo zjištěno, že se obec proti zamyšlenému uzavření obory přes noc postavila a že se v sedění obecního výboru dne 31. července 1885 konaném usnesla, že dosavadní právní stav po případě užívání obory obyvatelstvem f-ským bude chrániti proti jakémukoliv omezení vlastníkem všemi zákonnými prostředky a že se obecní výbor f-ský dne 5. srpna 1892 usnesl, že přijme nabídku tehdejšího majitele obory, že oboru zkrášlí, postaví tam lavičky a obci bude platiti roční příspěvek 200 zl., když obecní zastupitelstvo převezme hlídku obory a bude souhlasiti s tím, aby obora byla v určitou hodinu za souhlasu obou stran na noc zavírána a že tato úmluva může býti oběma stranami půlročně vypověděna.

Podle uvedeného zjištění jest důvodný závěr, že ony parcely sloužily obecnému užívání všech, záležícímu v užívání parcel věnovaných veřejnému užívání kýmkoli, kdo má na tom zájem. Tím tedy nebyl dokázán výkon práva služebnosti pro žalující obec, nýbrž právě jen obecné užívání, v němž a vedle něhož nemůže chůze po těchto parcelách nikdy býti kvalifikována jako služebnost. Občané v F., ani žalující obec nenabyli užíváním parcel k procházkám a k zotavení po dobu vydržecí práva služebnosti, nýbrž vykonávali obecné čili veřejné užívání, neboť obec nemůže z důvodu, že se po určité parcele kdokoliv procházel, vyvozovati výkon služebnosti, nýbrž jen výkon obecného užívání, jež může obec uplatňovati tím, že se usnese jako silniční úřad, že se cesta po dotčených parcelách stala veřejnou, nikoliv však podle předpisů soukromého práva hmotného. Výkon práva v rozsudečném výroku uvedeného jako služebnosti je zcela odlišný od výkonu těchto práv jako obecného užívání, neboť služebnost jest právo soukromé, obec je majetkoprávním podmínkem soukromého práva a výkon služebnosti za obec může se díti jen obcí samou, totiž podle § 339 a § 337 obč. zák. jen jejími representanty, kteří jako orgánové k jejímu zastupování povolání mohou jednati, a faktické užívání jejími občany po dobu vydržecí mohlo by vésti pak k vydržení tohoto práva služebnosti. Avšak

ani jinak nebylo zjištěno, že spornou služebnost po parcelách žalované vykonávali příslušníci žalující obce v přesvědčení, že tím vykonávají jen právo pro obec samou, a že také žalované bylo známo, že se držba práva služebnosti vykonává jménem obce a že přece nečinila námitek. Ani obec, jak vyličeno, nedala nějakým zevním projevem najevo souhlas k nabytí služebnosti. Vždyť by tu šlo o nabytí služebnosti pro obec vydržením, a to zástupci nebo příslušníky žalující obce, a tu požaduje zákon po stránce subjektivní jednak vůli zástupce, příslušníků obce, vykonávati obsah služebnosti pro zastoupeného, t. j. pro obec, jednak držitelskou vůli zastupovaného, totiž obce, aby její členové vykonávali služebnost jako právo její a pro ni.

Obecné užívání jest však právo veřejné, výkon tohoto práva patří o b e c e n s t v u, tedy každému, komukoliv, kdo patří k obecnstvu, které jest nositelem práva jakožto veřejnost, kterou zastupuje z úřadu obec jako úřad bezpečnostní a reprezentantka veřejnosti. Že by se byla žalující obec chopila svými representanty držby práva užívání parcel k procházkám a zotavení, k čemuž by bylo třeba usnesení obecního zastupitelstva obce, jímž se stal projev vůle, směřující k uchopení se držby ve prospěch občanstva, k tomu nedošlo. Neboť skutečnosti, že se obecní výbor usnesl, že se obec bude proti každému omezení užívání obory obyvatelstvem všemi prostředky brániti a že obec přijala nabídku vlastníka obory o udržování a hlídání obory a jejím uzavření v noci v určitou hodinu, patří do oboru úřadu bezpečnostního a nelze z toho usouditi na úmysl potřebný k vydržení služebnosti jako soukromého práva. Skutečnosti ty nevylučují obecné užívání a nelze z nich vyvoditi, že procházení se po parcelách, o něž jde, dalo se při výkonu práva služebnosti ve prospěch žalující obce jediné proto, že parcel užívali i občané bydlící v ní. Ani z výměru státního pozemkového úřadu ze dne 3. května 1928, č. 49.507/29-I/2, a ze dne 23. října 1931, č. 172.817/31-II, nemůže žalobkyně pro sebe nic vytěžiti, ježto tím, že státní pozemkový úřad upustil od podmínky přístupnosti parcely 50 a dílu parcely č. 3751 v F., nebylo, jak vyplývá z nálezu nejvyššího správního soudu ze dne 26. září 1933, č. 14.106/33, rozhodnuto o tom, zda by se snad obec mohla z titulu soukromoprávního nebo veřejnoprávního z důvodu veřejnosti domáhati přístupnosti dotčených parcel. Naopak z toho, že stavební městský úřad v F., jak zjevno z výměru okresního úřadu v F. ze dne 27. června 1933, č. 273.851 ai 1933/23.133/5 ai 1932, zakázal zřízení ohrady v oboře, ježto prý se přiči ustanovením stavebního řádu, nutno usouditi, že užívání parcel v oboře bylo pokládáno za veřejné nebo obecné.

Rozhodnutí sporu z roku 1933 mezi těmiž sice stranami, avšak o rušení držby u okresního soudu v F. pod C II 30/33 nemá významu pro souzenou věc, neboť i kdyby bylo v tom spatřovati projev vůle směřující k uchopení držby ve prospěch občanstva, nemohla býti nabyta služebnost vydržením, protože neuplynula od této doby doba vydržecí.

Podkladem žaloby, jak je z ní samé jasné zřejmo, jest dosavadní veřejné užívání parcel.

Ani tím, že žalující obec vyvozuje z obecného užívání parcel jako užívání veřejného pro sebe právo služebnosti a že upravilo v tom smyslu žalobní prosbu, se nestal poměr soukromoprávní tak, že by mohla obec nabytí vydržením práva služebnosti.

Žalobní nárok tudíž není oprávněn, neboť nebyly dokázány podmínky pro nabytí soukromoprávní služebnosti pro žalující obec a její příslušníky.

Čís. 16684.

Netýkají-li se nové skutkové okolnosti, pro něž se jeden z rozvedených manželů domáhá obnovy rozvodového sporu, ani viny žalujícího manžela o obnovu, ani existence rozvodových důvodů na jeho straně, nýbrž toliko otázky míry jeho viny na rozvodu vysloveném též z jiných důvodů než pro hluboký rozvrat manželství, nemají předurčujícího významu pro rozhodnutí a přeměně rozvodu v rozluku podle § 17 rozl. zák. V takovémto případě není podkladu ani pro postup podle § 25, odst. 2 zák. č. 100/1931, ani pro vyčkání konečného rozhodnutí o žalobě za obnovu rozvodového sporu.

(Rozh. ze dne 2. února 1938, R I 1612/37.)

Pravoplatným rozsudkem krajského soudu civilního v P. ze dne 4. prosince 1935, Ck VIIa 996/33, bylo manželství Karla H. a Amalie H. rozvedeno od stolu a lože pro nepořádný život, manželskou nevěru, ubližování a opětovné urážky na cti se strany manželky a dále pro zlé nakládání a ubližování se strany manžela. Karel H. poté navrhl, aby na podkladě rozvodového rozsudku byla povolena rozluka uvedeného manželství z důvodů v něm zjištěných. Odpůrkyně Amalie H. namítajíc, že proti rozvodovému rozsudku podala žalobu o obnovu Ck VIIa 808/36 a že výsledek žaloby je předurčující pro rozlukové řízení, navrhla, aby rozlukové řízení bylo přerušeno až do pravoplatného rozhodnutí o její žalobě o obnovu. Právě uvedenou žalobou Ck VIIa 808/36 se domáhá Amalie H. obnovy rozvodového sporu č. j. Ck VIIa 996/33 proto, že se teprve po 4. listopadu 1936 dověděla, že se její manžel dopustil cizoložství, že tím bude i dokázáno a vysvětleno jeho nepřátelství k ní a že tak bude možno vysvětliti její chování k manželu, které nemohlo proto býti důvodem k rozvodu manželství z viny žalobkyně ve srovnání s vinou žalovaného manžela, takže soudu teprve nyní bude dána možnost, aby otázku viny zjistil jinak. Soud první stolice prohlásil manželství stran za rozloučené z viny obou manželů. Důvody: Soud je toho názoru, že žaloba o obnovu, o niž jde, nemůže nic změnit na tom, že manželství stran bylo už pravoplatně rozvedeno z viny obou stran, neboť žalobkyně sama neuvádí ani jedinou novou skutkovou okol-